

SXEDIO.80K

SXEDIO.80κ

14.5.1881: ΠΕΡΙΟΔΕΙΕΣ ΤΟΥ ΒΙΔΔΩΛΦ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙ ΤΟΥΣ ΕΝΩΤΙΚΟΥΣ ΠΟΘΟΥΣ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ

Ο Υπατος Αρμοστής Βίδδωλφ, γνωρίζοντας τη δύναμη και επιρροή που είχε ανάμεσα στους φιλήσυχους και εν πολλοίς αναλφάβητους Κυπρίους που εντυπωσιάζονταν με την παρουσία όχι μόνο του ιδίου, αλλά και οποιουδήποτε άγγλου αξιωματικού με την εντυπωσιακή του στολή, πάνω στο άλογο, έσπευσε να αρχίσει περιοδείες σε διάφορα σημεία του νησιού τους πρώτους μήνες του **1881** για να διαπιστώσει, αν πραγματικά υπήρχε ενωτικό κίνημα και σε πια έκταση οι κάτοικοι ήταν ικανοποιημένοι ή απογοητευμένοι από τη βρετανική διοίκηση.

Έτσι στις **12** Απριλίου **1881**, ύστερα από επίσκεψη στις βόρειες περιοχές της νήσου και έγραψε στο Λόρδο Κίμπερλι:

"Πρόσφατα επισκέφθηκα μεγάλο μέρος της Βορείου και ανατολικής περιοχής της Κύπρου. Ψατού οι κάτοικοι με δέχθηκαν με αυθόρμητη έκφραση ικανοποίησης γιατί βρίσκονταν υπό την αγγλική διακυβέρνηση.

Η επαχία του Καρπασιού σπάνια, εάν ποτέ, έχει δεχθεί την επίσκεψη Κυβερνήτη της Κύπρου και ευχαριστήθηκαν πολύ όταν παρατήρησα ότι τη μεγάλη δημοτικότητα του διοικητή της επαρχίας Κάπταιν Ιγγλιν ανάμεσα σε όλες τις τάξεις του λαού.

Σε κάθε χωριό σχεδόν όλοι οι κάτοικοι ήλθαν ομαδικά για να με υποδεχθούν και παρά τη σπανιότητα της επίσκεψης του διοικητή, η προσοχή τους κυρίως στρεφόταν προς εμένα αλλά ο τρόπος κατά τον οποίο, τόσο οι άνδρες, όσο και οι γυναίκες υποδέχονταν το Διοικητή ήταν πολύ εντυπωσιακός. Ο λαός της

Καρπασίας είναι απλός. Στα περισσότερα χωριά ούτε ένας δεν γνωρίζει να διαβάζει ή να γράφει σχεδόν. Όλοι είπαν ότι είναι ικανοποιημένοι από τις προοπτικές της σοδιάς αυτό το χρόνο. Ο λαός του Ριζοκαρπάσου ζήτησε όπως έχει δημαρχείο, με την άποψη ότι θα έχουν δικαστές εγκατεστημένους εκεί, γιατί χάνουν χρόνο με το να πηγαίνουν στην Αμμόχωστο για να δικασθούν.

Στο Τρίκωμο, ένα μεγάλο χωριό στο τρίγωνο της Καρπασίας με τη Μεσαορία, ζει ένας σκωτσέζος που διαμένει εκεί για πολλά χρόνια. Η γυναίκα του είναι γαλλίδα, αλλά γεννήθηκε στην Κύπρο και έχει μεγάλη περιουσία και λόγω της θέσης της γνωρίζει τον κόσμο.

Αυτή η κυρία μου έδωσε μια ζωντανή περιγραφή της χώρας από την εμπειρία της τα τελευταία **20** χρόνια. Είπε ότι από την εποχή της μεγάλης χολέρας του **1865** η Κύπρος πάντοτε ευημερούσε και πολλοί ξένοι είχαν περιουσίες και ζούσαν εκεί. Τον χρόνο εκείνο εν τούτοις, πολλοί ξένοι πέθαναν έφυγαν από την Κύπρο και ούτε μια οικογένεια δεν γλύτωσε από την χολέρα και έκτοτε η ευημερία του νησιού άρχισε σταδιακά να περιορίζεται.

Ανομβρίες και ακρίδες ακολούθησαν, η γη δεν καλλιεργείται, οι κάτοικοι χρεωκόπησαν και παρόλον ότι δυο καλές σοδειές το **1874** και το **1875** έδειχναν ότι θα ακολουθούσε λαμπρότερο μέλλον ακολούθησαν κακά χρόνια, ο πόλεμος και οι επιπλέον φόροι συνοδεύθηκαν με υποτιμημένο νόμισμα.

Το χαμηλότερο σημείο ήταν το **1878** τα λόγια που χρησιμοποίησε η πληροφοριοδότης μου είναι:

"Ο λαός συντρίβηκε και καταπιέστηκε σε σημείο που δεν μπορείτε να φαντασθείτε απελπιστική μιζέρια και καταστροφή τους έπληξε. Δεν μπορείτε να φαντασθείτε την κατάσταση τους η βρετανική κατοχή ήλθε σαν μια ακτίδα φωτός και τους βοήθησε να αναβιώσουν.

Εάν οι άγγλοι δεν έρχονταν το **1878** δεν γνωρίζω τι θα έκανε ο κόσμος. Εκτοτε η κατάσταση τους σταδιακά βελτιώνεται και τώρα είναι ευτυχείς. Είναι

ικανοποιημένοι με την Κυβέρνηση, ικανοποιημένοι με τους φόρους, ικανοποιημένοι με τη δικαιοσύνη που επιβάλλεται. Μη πιστεύετε τι λέγει ο κόσμος στη Λάρνακα. Είναι οι περισσότεροι ξένοι, οι οποίοι δεν γνωρίζουν τίποτε για τους αγρότες και δεν τους συμπαθούν. Είθε ο θεός ποτέ να μη επιτρέψει να φύγουν οι Άγγλοι από την Κύπρο.

Εάν επιστρέψουμε στους Τούρκους αυτό θα είναι η καταστροφή. Εάν δοθούμε στην Ελλάδα είναι το ίδιο κακό. Εάν οι Άγγλοι μας αφήσουν θα βυθισθούμε και πάλι στην απόγνωση"

Στη συνέχεια πήγα διά της Μεσαορίας και των Κουκλιών, όπου εγκαθιδρύθηκε αποικία Μαλιέζων. Μόνο μια οικογένεια μένει τώρα μια και οι άλλοι έχουν επιστρέψει στη Μάλτα. Αυτό το χωριό βρίσκεται σε πολύ άσχημη κατάσταση και αποτελείται εξ ολοκλήρου από Τούρκους που βρίσκονται βυθισμένοι στα χρέη και παρουσιάζονται περισσότερο απελπισμένοι από όλους που έχω δει στην Κύπρο. Ο φτωχός λαός των Κουκλιών έχασε τις αγελάδες του και μου είπαν ότι πολύ λίγη γη έχουν καλλιεργήσει φέτος. Οι γενικές προοπτικές της Μεσαορίας είναι εξαιρετικές αυτό το χρόνο και όλοι συμφωνούν ότι η σοδειά του **1881** θα υπερβεί οποιαδήποτε γνωστή μέχρι τούδε, λόγω της μεγάλης έκτασης γης που έχει καλλιεργηθεί.

Μεταξύ των διαφόρων περιοχών που έχω επισκεφθεί ήταν και τα πιο ευημερούντα χωριά του Καραβά και της Λαπήθου στην επαρχία Κερύνειας. Η ροή νερού τα καθιστά ανεξάρτητα από τη βροχόπτωση και έχω εντυπωσιαστεί από την εμφάνιση από οποιοδήποτε χωριό έχω επισκεφθεί.

Σας διαβιβάζω τη μετάφραση μιας προσφώνησης που μου έγινε από το λαό της Λαπήθου, όπου όλοι εγκατέλειψαν τα σπίτια τους για να με συναντήσουν και πράττω τούτο, όχι διότι υπάρχει οτιδήποτε που διαφέρει σε τόνο από τις άλλες προσφωνήσεις, αλλά επειδή ο ανπαποκριτής της "Νταιϊλι Νιους" στη Λάρνακα έχει δημοσιεύσει μια δήλωση με την οποία εμπνέει το λαό που επιδιώκει την αγγλική διακυβέρνηση ή το ότι θέλει να διδαχθεί στο σχολείο

την αγγλική γλώσσα και ο οποίος αφήνει να φανεί ότι η προσφώνηση δεν ήταν αυθόρμητη. Κανένας από όσους θα διαβάσουν αυτή την προσφώνηση δεν θα αποτύχει από του να δει ότι περιλαμβάνει γνήσιες εκφράσεις.

Η προσφώνηση που έγινε στο Βίδδωλφ κατά την επίσκεψη του στη Λάπηθο έχει ως εξής:

"Εξοχότατε εμείς με καρδιά γεμάτη ικανοποίηση και πλήρη ελπίδων υποδεχόμενοι την εξοχότητά σας στην κοινότητα μας εκφράζουμε το καλώς ήλθατε.

Η πιο όμορφη και πιο μεγάλη κοινότητα όπως αυτή, την οποίαν η εξοχότητά σας βλέπει, η οποία υπέστη και πιο τρομερά βάσανα κατά τη διάρκεια της προηγούμενης Κυβέρνησης στο μέσω εποχών, οι οποίες ήσαν τρομερές για το Έθνος μας, καλυμμένα με ερείπια, προσβλέπει τα καλύτερα από την εξοχότητά σας, η οποία τώρα για πρώτη φορά είχε την ευχαρίστηση να της προσδώσει τη μεγάλη τιμή που αισθάνεται σήμερα με την άφιξη σας εδώ.

Ομιλώ από μέρους του ελληνικού στοιχείου της Λαπήθου, του στοιχείου εκείνου, το οποίο μέχρι τη μέρα κατά την οποία η σημαία της Ελευθέρης Βρετανικής Κυβέρνησης, κυμάτιζε στα φρούρια της Κύπρου, υπέφερε από το κυριαρχούν στοιχείο και το οποίο γιόρτασε την ημέρα εκείνη με εξαιρετική χαρά.

Δοξάζουμε τον παντοδύναμο γιατί μας έστειλε τον Άγγελο της σωτηρίας και μας γέμισε με χαρούμενες ελπίδες και υπό τη δύναμη της σεπτής βασίλισσας θα απολαύσουμε τα οφέληματα του πολιτισμού και της ελευθερίας και της προόδου με το να διακυβερνώμαστε από ελεύθερους κυρίους.

Εκείνες οι ελπίδες άρχισαν μερικώς να εκπληρώνονται. Εμπιστευόμαστε ότι η εξοχότητά σας δεν θα αφήσει αθεράπευτες τις κύριες ανάγκες της πόλης μας. Χρειαζόμαστε μπορώ να πω, δημαρχείο, το οποίο θα βελτιώσει πολλούς δρόμους που είναι αδιάβατοι και άλλα πράγματα που βρίσκονται σε κακή κατάσταση.

Αλλά επίσης επιθυμούμε προστασία από τη σεβαστή Κυβέρνηση αναφορικά με την πνευματική

ανάπτυξη στο σχολείο μας όπου δυο δάσκαλοι διδάσκουν τη μητρική μας γλώσσα σε **120** περίπου μαθητές, θα ήταν πολύ καλο εάν εισαγόταν και η αγγλική γλώσσα μια και είναι τόσο πολύ αναγκαία αλλά τα μέσα στα οποία το σχολείο μας διαθέτει προέρχονται από τον σεβαστό Επίσκοπο μας και τους κατοίκους που με δυσκολία αρκούν για την πληρωμή των δασκάλων στερούμαστε επίσης σχολείον θηλέων γιατί δεν έχουμε τα μέσα και έτσι παραγνωρίζουμε την μόρφωση των κοριτσιών.

Στηριζόμαστε ως εκ τούτου στην προστασία της Εξοχότητος σας και εμπιστευόμαστε ότι δεν θα απορρίψετε την ταπεινή μας αίτηση και ότι τα μορφωτικά ιδρύματά μας θα βρίσκονται υπό την προστασία της εξοχότητάς σας απευθύνουμε τις προσευχές μας προς τον ύψιστο και παρακαλούμε.

Προφυλάξτε Θεέ μου τον εξαίρετο Υπατο Αρμοστή μας. Επιδραψιλεύουμε τις αρχές μας, στον Υπατο Αρμοστή Βίδδωφ".

Μια άλλη περιοδεία πραγματοποίησε ο Αρμοστής Βίδδωφ στις επαρχίες Λεμεσού και Πάφου και έδωσε το γύρο της ορεινής περιοχής και μέσω του δάσους της Πάφου κατέληξε στον Κύκκο και τη Μόρφου και στις **14** Μαΐου, **1881** ανήγγελλε στον Κίμπερλι ότι και εδώ συνάντησε την ίδια υποδοχή και ικανοποίηση του λαού

Εξοχότατε,

"Αναφερόμενος στην τελευταία παράγραφο της τελευταίας έκθεσης μου στις **12** τρέχοντος, έχω την τιμή να αναφέρω ότι έκτοτε επισκέφθηκα τη δυτική και νοτιοδυτική περιοχή της Κύπρου Αρχίζοντας από τη Λεμεσό προχώρησα στην Πάφο, τη Χρυσοχού, την Παναγιά και μέσω των βουνών έφθασα στον Κύκκο, τη Λεύκα και διά της Μόρφου κατέληξα στη Λευκωσία.

Στα διάφορα χωριά από τα οποία πέρασα συνάντησα το ίδιο πνεύμα ικανοποίησης που βρήκα και αλλού.

Ο λαός μιλά ελεύθερα για τον εαυτό του και τα πράγματα του παρουσιάζονται να είναι πολύ λίγα σε δυο ή τρία χωριά και το μόνο παράπονο είναι ότι

είναι υποχρεωμένοι να διανύουν μεγάλες αποστάσεις για να ακουστούν οι περιπτώσεις τους από δικαστήρια.

Ανέφεραν ότι για να μεταβούν στο αρχηγείο της επαρχίας για να παρουσιάσουν μια υπόθεση μερικών σελινίων αυτό τους στοιχίζει περισσότερα χρήματα από την αξία της υπόθεσης και στη Μόρφου, που είναι ένα μεγάλο χωριό με 2300 κατοίκους οι ηγετικοί άνδρες μου ζήτησαν όπως ο Μουδέρης της επαρχίας, που είναι Τούρκος, εξουσιοδοτηθεί να ακούει υποθέσεις μέχρι 100 και 200 γροσίων.

Διαπίστωσα το ίδιο γενικό αίσθημα εκ μέρους των κατοίκων απομακρυσμένων χωριών ότι ο νόμος δεν φθάνει κοντά τους και αυτό αφορά τόσο τις πολιτικές όσο και τις εγκληματικές υποθέσεις. Ο χρόνος που χρειάζονται για να ταξιδεύουν είναι πολύ μεγάλος ώστε ο κόσμος να μην αντέχει την απώλεια του και προτιμούν να αποσύρουν τις υποθέσεις τους. Αυτός είναι ένας λόγος γιατί δεν παρουσιάζουν υποθέσεις ή μαρτυρία σε εγκληματικές περιπτώσεις και ήδη έχω προτείνει να αυξηθεί το σύστημα διακίνησης των δικαστών, ώστε να αντιμετωπίζονται οι δυσκολίες τους.

Εχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι παρόμοιο σχέδιο θα πρέπει να υιοθετηθεί σε μικροπολιτικές υποθέσεις και εάν έχουμε επαρχιακούς δικαστές, θα πρέπει να επισκέπτονται τα κύρια χωριά της επαρχίας σε καθορισμένα διαστήματα για να δικάζουν μικροϋποθέσεις τόσο εγκληματικές όσο και πολιτικές.

Εχοντας από την έναρξη του χρόνου επισκεφθεί σχεδόν κάθε σημείο της Κύπρου, περιλαμβανομένων όλων των κυρίων πόλεων και μεγάλο αριθμό χωριών, είμαι ευχαριστημένος να πω ότι η γενική έκφραση του λαού ήταν η ικανοποίηση του για τη βρετανική διακυβέρνηση και έχω τύχει υποδοχής παντού με πολιτισμένο τρόπο και με φιλοξενία".